

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סנהדרין פרק שלישי - דף מספר 13

בס"ד, כ"ד באדר ראשון תש"ס.

משומד אוכל נבילות

א. מח' אביי ורבא

1. סנהדרין כז. "מומר אוכל נבילות... רשע דחמס בעינן".
2. הערות נוסח:
 - בשיעור עם מנחם כ"ץ עסקנו בנוסח כתבי היד - "משומד" ובמשמעו. האם מדובר באדם שעובר עבירה באופן חד פעמי או במי שמורגל לאכול נבילות? עיין ברמב"ם הלכות עדות פ"י ה"ג. איזו מילה הוא משמיט?
 - עיין בראב"ן בפסקי סנהדרין סימן ח', "ומומר לאכול נבילה... ופסול לעדות".
 - רש"י ד"ה ה"ג רומז לנוסח אחר. איזה? ראה סבתו עמ' 239.
 - לנוסח הר"ף ראה ה: ברב אלפס, "מומר... כאביי" (סבתו עמ' 87).
3. בעזרת המחשב חפש בספרות חז"ל את הופעת מושגי היסוד של סוגייתנו - אוכל נבילות והחלוקה בין להכעיס ובין לתיאבון.
4. ניתוח המח':
 - הגדר את מושגי היסוד המופיעים בהסבר הסוגייה למח'.
 - לנוסח המקובל:
 - * מהו יסוד הפסול של מומר לתיאבון? ראה רש"י ד"ה ה"ג.
 - * משום מה פוסל אביי לתיאבון? האם ייתכן ומח' אביי ורבא אינה רק בדינו של מומר להכעיס אלא גם ביסוד הפוסל של לתיאבון? עיין ברמב"ם עדות פ"י הל' ג-ד'.
 - לראב"ן המכשיר לתיאבון - מהי ההגדרה של רשע דחמס?
 - סכם לכל השיטות - מה זיקת פסול רשע לחשש שמא העד ישקר?

ב. ראיות הגמרא

1. כז. "מיתבי אל תשת... דכולי שניה" (כז: המשנה).
2. עמוד על מבנה הסוגייה - היחידות השונות ושמות הדוברים וזמנם.
3. טיב הראיות - האם הסוגייה מביאה ראיות שבהם מופיעים המושגים בהם דנים אביי ורבא? מדוע? כיצד פער זה ניכר בדיון בסוגייה?
4. מנה את הפסולים השונים המופיעים במקורות התנאיים בסוגייה. על בסיס איזה עקרון הורכבה הרשימה? על איזה עקרון נבנית הרשימה של אביי ורבא?
5. שבועת שווא ועד זומם - מהו יסוד פסולם? הייתכן שנפסול חשוד על שבועת שווא גם לפי תפיסת רבא? ראה תד"ה מאי שבועות (חידושי הר"ן ד"ה רבא אמר כשר).
6. הגדר לאיזה תחום משתייך מח' ר"מ ור"א - מי פסול או לאיזו עדות פסול? לאיזה תחום משתייך מח' אביי ורבא? האם ההצלבה ביניהם חלקה?
7. איזו תפיסה ביחס ליסוד הפסול יש בדיון על "מקולא לחומרא" ומ"רע לשמים רע לבריות"?
8. בר חמא:
 - בכתבי היד הנוסח - "רב אחא בר יעקב".
 - להרחבה - על נוסח אמירת ריש גלותא, ראה אצל סבתו עמ' 132.
 - מה זיקת יחידה זו למח' אביי ורבא?
9. פסק הלכה - האמור בסוגייה; רמב"ם עדות פ"י ה"ג ובהגהות מיימוניות שם ס"ק א'.